

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mráky v právní věci žalobce **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Generální finanční ředitelství**, se sídlem Lazarská 15/7, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 10. 2014, č. j. 30 Af 114/2013 - 50,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze, který věc posléze postoupil Krajskému soudu v Brně, domáhal zrušení dvou rozhodnutí žalovaného, a to rozhodnutí ze dne 24. 7. 2013, č. j. 31487/13/7001-31001-505350, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 19. 12. 2012, č. j. 13890/12-1500-507486, o zastavení řízení, a rozhodnutí ze dne 24. 7. 2013, č. j. 33771/13/7001-31001-505350, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 19. 12. 2012, č. j. 13893/12-1500-507486, o zastavení odvolacího řízení.

Na základě žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce bylo usnesením krajského soudu ze dne 14. 2. 2014, č. j. 30 Af 114/2013 – 33, žalobci přiznáno částečné osvobození od soudních poplatků, a to ve výši 80 % z každé jemu vzniklé poplatkové povinnosti, a nebyl mu ustanoven zástupce pro řízení. Kasační stížnost žalobce proti tomuto usnesení byla odmítnuta usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2014, č. j. 3 As 71/2014 – 27, pro neodstranění jejích vad.

Krajský soud následně usnesením ze dne 2. 10. 2014, č. j. 30 Af 114/2013 – 44, žalobce vyzval, aby zaplatil 20 % ze soudního poplatku za žalobu proti výše uvedeným dvěma

rozhodnutím žalovaného, tj. částku 1200 Kč, a stanovil mu k tomu lhůtu 10 dnů od doručení uvedené výzvy. Žalobce však v této lhůtě ani později uvedenou částku soudního poplatku neuhradil, namísto toho podal dne 27. 10. 2014 opakovanou žádost o úplné osvobození od soudních poplatků a opakovaný návrh na ustanovení zástupce.

Krajský soud následně usnesením ze dne 30. 10. 2014, č. j. 30 Af 114/2013 – 50, řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku dle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. zastavil. K opakované žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků krajský soud konstatoval následující:

„Z konstantní judikatury soudů rozhodujících ve správním soudnictví vyplývá, že obecně sice platí, že o žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví, ovšem toto pravidlo má své výjimky. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodovat jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti a že žadatel doloží, že od doby rozhodování o jeho předchozí žádosti došlo k podstatné změně skutečností, jež byly pro posouzení předchozí žádosti rozhodující (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 65 a ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 – 150, oba přístupné na www.nssoud.cz). Mechanické uplatňování obecného pravidla o nutnosti rozhodnout dříve o žádosti o osvobození od soudních poplatků by totiž mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakovaním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich.

O takový případ se jedná právě v projednávané věci, neboť žalobce podal opakovaně žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce, aniž doložil, že by v mezidobí došlo k podstatné změně skutečností, jež byly relevantní pro posouzení jeho předchozí žádosti. Žalobce v nové žádosti – podání ze dne 27. 10. 2014 odkázal obecně na to, že došlo ke změnám, které objektivně prokazují důvodnost jeho návrhu, resp. žádosti. Požádal proto o zaslání příslušného formuláře – prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, aniž by však alespoň naznačil jakékoli konkrétní a podstatné změny relevantních skutečností oproti předchozímu stavu. Konkrétně poukázal pouze na zhoršení svého zdravotního stavu, které však nijak blíže nedoložil, ačkoli tak nepochybně učinit mohl a měl. Zdravotní stav žalobce (i jeho manželky) navíc vzal krajský soud v potaz a zohlednil ho již při vyřizování jeho předchozí žádosti.

Na základě toho tedy dle názoru krajského soudu nelze jinak, než brát podání žalobce ze dne 27. 10. 2014 jako obstrukční prostředek vedoucí k možnému zacyklení řízení, protože k žádné skutečně podstatné změně okolností nedošlo, resp. tato změna není z předmětného podání patrná. Proto také krajský soud žalobci nezasiłal zmíněný formulář tak, jako tomu bylo v případě původní žádosti, a o jeho další, opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce – v souladu se shora citovanou judikaturou – nerozhodoval.“

Proti předmětnému usnesení krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost, v níž namítal, že zejména žádost o úplné osvobození stěžovatele od soudních poplatků byla a je objektivně důvodná, přičemž krajský soud zastavil řízení o žalobě, aniž by k tomuto i dalším podáním stěžovatele přihlédl.

Stěžovatel dále odkazoval na závěry formulované v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 – 251, publikovaném pod č. 2410/2011 Sb. NSS, podle nichž pokud účastník řízení doručí krajskému soudu žádost o osvobození od soudních poplatků ve stejný den, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, zruší krajský soud usnesení o zastavení řízení a rozhodne o žádosti účastníka o osvobození od soudních poplatků. S předmětnou kasační stížností proto stěžovatel spojil další žádost o úplné osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů.

pokračování

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se v souladu s usnesením krajského soudu domnívá, že nebyly dány důvody pro úplné osvobození stěžovatele od soudních poplatků a poukázal na obstrukční povahu stěžovatelových podání.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.). Přestože byl stěžovatel v řízení před krajským soudem pouze částečně osvobozen od soudních poplatků a přestože mu nebyl v dané věci krajským soudem k jeho návrhu ustanoven zástupce, zaplacení příslušné části soudního poplatku za kasační stížnost ani zastoupení advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud v daném případě nepožadoval. Ačkoliv jsou totiž zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost a povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jedněmi ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, podle dosavadní judikatury zdejšího soudu není v určitých věcech nutno bezvýhradně trvat na podmínce tohoto zastoupení ani na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, neboť by takový přístup mohl znamenat řetězení téhož problému, pro který stěžovatel podává kasační stížnost. To se týká řízení o kasačních stížnostech proti usnesením krajského soudu ve věcech žádostí o osvobození od soudních poplatků a návrhů na ustanovení zástupce a řízení o kasačních stížnostech proti následným usnesením krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku.

Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V daném případě bylo možné usnesení krajského soudu napadnout pouze z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s, tady z důvodu tvrzené „*nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení*“. S ohledem na zdejší soudem zjištěný obsah spisu krajského soudu však uvedený kasační důvod nebyl naplněn.

Jak již bylo řečeno, krajský soud rozhodl o první žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o prvním návrhu na ustanovení zástupce usnesením ze dne 14. 2. 2014, č. j. 30 Af 114/2013 – 33, přičemž kasační stížnost stěžovatele proti tomuto usnesení byla odmítnuta usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2014, č. j. 3 As 71/2014 – 27, neboť stěžovatel přes výzvu zdejšího soudu neodstranil vady kasační stížnosti. Tím se zmiňované rozhodnutí krajského soudu o pouze částečném osvobození stěžovatele od soudních poplatků a o neustanovení zástupce stěžovateli stalo, při nezměněných okolnostech rozhodných pro vznik nároku na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce, konečným a krajský soud tedy postupoval zcela v souladu se zákonem, jestliže následně vyzval stěžovatele k uhrazení zbývajících částek soudního poplatku za žalobu a po marném uplynutí stanovené lhůty pro její zaplacení řízení dle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. zastavil.

Pokud jde o druhou žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze dne 27. 10. 2014, vypořádal se s ní krajský soud v napadeném usnesení výše citovaným způsobem a Nejvyšší správní soud se s jeho závěry ztotožňuje a odkazuje na ně. Vzhledem k tomu, že k této žádosti skutečně stěžovatel nedoložil žádné nové skutečnosti, byť se na ně v žádosti odvolával, neměl krajský soud, ve světle jím citované judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudky ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 65, a ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 – 150), povinnost o této nové žádosti o osvobození od soudních poplatků před zastavením řízení znovu rozhodovat.

Pokud jde o stěžovatelem tvrzený důvod pro to, aby krajský soud sám své rozhodnutí o zastavení řízení zrušil, není z podání stěžovatele zřejmé, zda i tento bod činí stěžovatel součástí kasační stížnosti, nicméně v každém případě je možné uvést, že předmětný důvod pro zrušení rozhodnutí o zastavení řízení v této věci nenastal.

Jak Nejvyšší správní soud ověřil ze spisu krajského soudu, kasační stížností napadené usnesení krajského soudu bylo stěžovateli doručováno do vlastních rukou dne 6. 11. 2014; z příslušné doručky přitom vyplývá, že daného dne nebyl stěžovatel zastižěn a zásilka byla uložena na poště a připravena k vyzvednutí, přičemž adresátu byla zanechána výzva, aby si zásilku vyzvedl. Do stěžovatelem užívané domovní schránky pak byla písemnost vhozena dne 19. 11. 2014. Dle § 42 odst. 5 s. ř. s. se pro způsob doručování v soudním řízení správním užití obdobně předpisy platné pro doručování v občanském soudním řízení, nestanoví-li soudní řád správní jinak. Ve smyslu § 49 odst. 4 o. s. ř. přitom pro doručování písemnosti do vlastních rukou platí, že „[n]evyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, ledaže soud i bez návrhu vyloučí vhození písemnosti do schránky“. Ustanovení § 40 odst. 3 s. ř. s pak uvádí, že „[p]řípadně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den“.

Z uvedeného vyplývá, že za doručenu bylo třeba zásilku s usnesením o zastavení řízení považovat v úterý dne 18. 11. 2014. Žalovanému bylo předmětné usnesení doručeno do datové schránky dne 4. 11. 2014. Jelikož stěžovatel kasační stížnost, společně s žádostí o osvobození od soudních poplatků a s návrhem na ustanovení zástupce z řad advokátů, podal v elektronické podobě až dne 19. 11. 2014, nabylo usnesení krajského soudu o zastavení řízení právní moci o den dříve (18. 11. 2014), než mu byla doručena žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků (19. 11. 2014). Nebyl tedy dán důvod pro zrušení předmětného usnesení krajským soudem.

Jak již z výše uvedeného plyne, ve věci se tedy nemohou uplatnit závěry formulované v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 – 251, publikovaném pod č. 2410/2011 Sb. NSS, dle něhož, jak již bylo řečeno, pokud účastník řízení doručí krajskému soudu žádost o osvobození od soudních poplatků ve stejný den, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, zruší krajský soud usnesení o zastavení řízení a rozhodne o žádosti účastníka o osvobození od soudních poplatků. Usnesení krajského soudu bylo stěžovateli účinně doručeno dne 18. 11. 2014 a na tom, s ohledem na citovaný § 49 odst. 4 o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s., nemohla nic změnit ani skutečnost, že se stěžovatel s obsahem zásilky seznámil až dne 19. 11. 2014, kdy mu bylo tato zásilka vhozena do jeho domovní schránky a kdy podal další žádost o osvobození od soudních poplatků a další návrh na ustanovení zástupce.

Je možné dodat, že navíc ani tato další (v pořadí již třetí) žádost o osvobození od soudních poplatků, která byla spojena s kasační stížností ze dne 19. 11. 2014, neobsahuje žádné nové skutečnosti, které by odůvodňovaly nové rozhodnutí krajského soudu ve věci poplatkové povinnosti stěžovatele. Z tohoto důvodu by tedy opět nebylo třeba, aby krajský soud o této nové žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhodoval, a tudíž ani v hypotetickém případě, kdy by zmiňovanou opakovanou žádost krajský soud obdržel nejpozději ve stejný den, kdy bylo jeho usnesení o zastavení řízení doručeno stěžovateli, by nebyl dán v této věci důvod k tomu, aby krajský soud toto své usnesení rušil.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

pokračování

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu nákladů důvodně vynaložených v řízení o kasační stížnosti; z obsahu spisu však plyne, že mu v tomto řízení žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly. Pokud žalovaný požádal v návaznosti na nález Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, o přiznání paušální náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč ve smyslu § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odkazuje Nejvyšší správní soud na svou judikaturu k dané otázce. Např. v rozsudku ze dne 27. 11. 2014, č. j. 4 As 220/2014 – 20, dostupném na www.nssoud.cz, uvedl zdejší soud, že „[ž]alovaný požadoval paušální náhradu nákladů ve výši 300 Kč v souvislosti s jedním úkonem právní služby, spočívajícím v písemném vyjádření ke kasační stížnosti podle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný dovedl, že má nárok na paušální náhradu nákladů na základě § 36 odst. 1 s. ř. s. a nálezů Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13. K návrhu žalovaného Nejvyšší správní soud konstatuje, že rovnost účastníků řízení podle § 36 odst. 1 s. ř. s. není nikterak narušena, pokud žalovanému správnímu orgánu není v soudním řízení správním, ve kterém měl plný úspěch, přiznána paušální náhrada nákladů řízení. Ve smyslu § 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu náleží náhrada hotových výdajů účelně vynaložených v souvislosti s poskytnutím právní služby advokátovi, přičemž nedobodl-li se advokát s klientem na jiné paušální částce, činí tato částka 300 Kč za jeden úkon právní služby. Podle nálezů Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, „[z]ákladu rovnosti účastníků řízení ve smyslu článku 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod naplňuje přiznání paušální náhrady coby náhrady hotových výdajů podle jejich demonstrativního výčtu v § 137 odst. 1 občanského soudního řádu i účastníkovi řízení, který advokátem zastoupen není, a to v situacích, v nichž by účastníkovi řízení zastoupenému advokátem byla přiznána taková náhrada podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu.“ *A contrario z citovaného nálezů Ústavního soudu vyplývá, že paušální náhradu nákladů nelze přiznat účastníkovi řízení, pokud by mu paušální náhrada nákladů nepříslušela ani při zastoupení advokátem. Taková situace zcela jednoznačně nastala v nyní posuzované věci. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2007, č. j. 6 As 40/2006 - 87, publ. pod č. 1260/2007 Sb. NSS, „(...) v případě, že v soudním řízení správním vystupuje jako účastník orgán veřejné správy v oboru své působnosti, není v zásadě důvodně vynaloženým nákladem, pokud se v takovém řízení nechá zastoupit. (...) Stejně tak Vrchní soud v Praze konstatoval, že povinnost správního úřadu jím vydané rozhodnutí hájit na soudě proti správní žalobě představuje samozřejmou součást povinností plynoucí z běžné správní agendy. Nelze proto spravedlivě žádat na žalobci, aby hradil náklady, vzniklé tím, že správní úřad udělil k zastupování plnou moc advokátovi (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 1. 1998, č. j. 6 A 90/96 - 23).“ *Podle citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu by žalovanému nemohla být přiznána paušální náhrada nákladů, pokud by byl zastoupen advokátem, a proto ve smyslu citovaného nálezů Ústavního soudu mu tato náhrada nemůže být přiznána ani v případě, že zastoupen není. Žádný z účastníků řízení tedy nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.“**

S tímto právním závěrem, na který navázal zdejší soud např. také ve svém rozsudku ze dne 7. 1. 2015, č. j. 1 Afs 225/2014 – 31, dostupném na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud souhlasí i v nynějším případě.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 13. března 2015

5 Afs 8/2015

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu